

Asia: VN/34558/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentteja rakentamislain muutoksista

Green Building Council Finland (FIGBC) kiittää mahdollisuudesta lausua lakiuudistuksesta. Rakentamislain uudistamisen keskeisenä tavoitteena on ollut ilmastonmuutoksen torjunta ja kiertotalouden edistäminen. Green Building Council Finland pitää tärkeänä, että myös rakentamislain uudistuksen yhteydessä ilmastonmuutoksen torjunta ja kiertotalouden edistäminen säilyvät keskeisinä tavoitteina.

FIGBC yhtyy perustelumuistion luonnehdintaan siitä, että hallitusohjelman mukainen sitoutuminen päästövähennystavoitteisiin, hiilineutraaliustavoitteisiin ja edelleen hiilnegatiivisuustavoitteisiin vaativat merkittäviä päästövähennyksiä sekä vähähiilisiä ratkaisuja rakennusten ja rakentamisen osalta.

Green Building Council Finland kannattaa:

- sekä rakennuspaikan että rakennuksen hiilijalanjäljen arvioinnin sisällyttämistä ilmastaselvitykseen
- ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen vaatimuksen sekä raja-arvo-ohjauksen säilyttämistä laissa
- mahdollisten poikkeuksien sallimisen erityistapauksissa. Poikkeukset tulisi sallia vain hiilijalanjäljen raja-arvoon.

FIGBC näkee perustelumuistion tapaan, että vähähiilisyyden sääntelyllä voidaan katsoa olevan myönteisiä vaikutuksia vähähiilisten ratkaisuiden kehittymiselle Suomessa, toivottavien investointien saamiselle ja kilpailukyvyille. Vähähiilisten rakennusmateriaalien kysynnän ennakoidaan voimistuvan merkittävästi lähitulevaisuudessa lukuisilla eri markkinoilla. Huomioiden, että Suomi on väkilukuun

suhteutettuna Euroopan suurin rakennustuotteiden viejä, voidaan vähähiilisyys nähdä alan tulevien vientimahdollisuuksien ja yleisen menestymisen kannalta keskeisenä menestystekijänä.

Suomi kilpailee kansainvälisistä investoinneista muiden eurooppalaisten ja pohjoismaisten maiden kanssa ja vihreän rahoituksen vaateet korostuvat tässä kilpailussa. Vähähiilisyyden ohjaaminen vaikuttaa osaltaan siihen, miten markkinamme näyttäytyvät suhteessa verrokkimaihin ja muuhun Eurooppaan. Suomi on ollut edelläkävijä vähähiilisyyden ohjaamisessa, mutta varhaisesta startista huolimatta olemme jääneet Pohjoismaiden tasolla kehityksessä jälkeen. Vähähiilisyyttä ohjataan regulaatiolla jo esimerkiksi Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa. Hiilijalanjalkiohjaus on tulossa myös osaksi alan rakennusten eurooppalaista energiatehokkuusdirektiiviä ja se nähdäänkin jo tulevana normaalina alalla.

Kilpailtaessa vähähiilisen rakentamisen kasvavista markkinoista, tai siihen liittyvistä investoinneista, suomalaiset toimijat saattavat pahimmillaan jäädä takamatkalle. Tilanne olisi tärkeä korjata mahdollisimman nopeasti.

RAKENNUSPAIKKAKOHTAISEN JA RAKENNUSKOHTAISEN LASKENNAN ERO

Vähähiilisyyden arviointimenetelmän luonnoksessa (2021) on esitetty rakennuspaikan ja rakennuksen hiilijalanjälki arvioitavaksi erikseen siten, että raja-arvo-ohjaus koskisi vain rakennuksen hiilijalanjälkeä.

FIGBC:n mielestä on tärkeää, että sekä rakennuspaikan että rakennuksen hiilijalanjäljen arviointi sisällytetään ilmastaselvitykseen.

Raja-arvo-ohjauksen rajaamiselle vain rakennusten hiilijalanjälkeä koskevaksi on sinänsä hyvät perusteet. FIGBC haluaa kuitenkin huomauttaa, että tehdyllä rajauksella jätetään huomiotta merkittävä osa yksittäisen rakennushankkeen materiaalisidonnaisista päästöistä.

Tehdyn rajauksen myötä jopa puolet yksittäisen rakennushankkeen materiaalisidonnaisista päästöistä voi jäädä raja-arvo-ohjauksen ulkopuolelle.

-FIGBC kannattaa sekä rakennuspaikan että rakennuksen hiilijalanjäljen arvioinnin sisällyttämistä ilmastaselvitykseen.

ILMASTOSELVITYKSEN JA MATERIAALISELOSTEEN LAATIMISVELVOITE

Aiempaan verrattuna ilmastaselvitystä ei edellytetäisi esimerkiksi laajamittaisesti korjattavalta rakennukselta. On selvää, että korjausrakentaminen on tehokkaimpia tapoja vähentää olemassa olevan rakennuskannan päästöjä. Korjausrakentamisen päästöt ovat myös tyyppillisesti

uudisrakentamista merkittävästi pienemmät ja oikea-aikaisilla huolto- ja korjaustoimenpiteillä voidaan pidentää rakennusten elinkaaria.

FIGBC haluaa nostaa esiin, että korjausrakentamisen osuus on ollut viime vuosina noin puolet rakentamisen kokonaisvolyymistä. Kasvu on ollut verrattain tasaista jo pitkään ja sen ennustetaan myös jatkuvan vielä vuosia. Korjausrakentamisen päästödataa on saatavilla vielä verrattain vähän, mutta tuoreet selvitykset viittaavat siihen, että ainakin yksittäisten kaupunkien tasolla korjausrakentamisen päästöt voivat vuositasolla jo ylittää uudisrakentamisen päästöt.

Korjaushankkeiden rajaaminen ilmastaselvityksen ulkopuolelle jättää siis kokoluokaltaan merkittävän, ja jatkuvasti kasvavan osan rakentamisen päästöistä ohjauksen ulkopuolelle. Korjausrakentamisen pois jättämisen myötä yli puolet rakentamisen materiaalisidonnaisista päästöistä voi jäädä raja-arvo-ohjauksen ulkopuolelle.

-Green Building Council Finland kannattaa ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen vaatimuksen sekä raja-arvo-ohjauksen säilyttämistä laissa.

PERUSSÄÄNNÖS ERITYISTAPAUKSISTA

Esityksessä ehdotetaan, että lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan uuden rakennuksen hiilijalanjäljen arvoja asetettaessa huomioitaisiin tietyt erityistilanteet, joissa raja-arvoihin pääseminen olisi erityisen haastavaa. Ehdotetuilla muutoksilla varmistettaisiin, ettei raja-arvo-ohjaus ohjaisi rakentamista ei-toivottuun suuntaan esimerkiksi heikentämällä rakennuksen pitkäikäisyyttä tai rakentamisen laatua.

Green Building Council Finland kannattaa poikkeuksien sallimista erityistapauksissa, mutta huomauttaa, että poikkeukset tulisi sallia vain hiilijalanjäljen raja-arvoon. Poikkeuksia ei siis tulisi sallia esimerkiksi arviointimenetelmän rajaukseen, elinkaaren vaiheisiin, arviointijakson pituuteen, arvioinnissa käytettäviin oletuksiin tai energian päästöskenaarioihin. Poikkeusten tekeminen arviointimenetelmään itsessään voisi vaikuttaa tulosten vertailtavuuteen merkittävästi ja voisi pahimmillaan jopa vaarantaa laskennan uskottavuuden ja lain tavoitteiden täyttymisen.

-Green Building Council Finland kannattaa mahdollisten poikkeuksien sallimisen erityistapauksissa. Poikkeukset tulisi sallia vain hiilijalanjäljen raja-arvoon.

2. Esityksen mukaan Ilmastaselvityksessä tulisi raportoida uuden rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki. Asetusvalmistelun helpottamista varten kysymme, tulisiko näkemyksesi mukaan vähähiilisyysarviointi tehdä rakennukselle sekä rakennuspaikalle (rakennuspaikalla tarkoitetaan mm. rakennuksen perustuksia), vaikka hiilijalanjäljen raja-arvot on suunniteltu koskevan vain rakennusta?

Vastaus:

A: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää vain rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

B: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää rakennuksen sekä rakennuspaikan hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

-

3. Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioit esitetyillä muutoksilla olevan edustamasi tahon kannalta?

-

4. Kommentteja alueidenkäyttölain 57, 188 a ja 197 §:stä

-

5. Kommentteja ympäristönsuojelulain 156 b §:stä

-

6. Kommentteja laista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympärisövaikutusten arvioinnista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Ruuska Antti
Green Building Council Finland